

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ, МОЛОДІ ТА СПОРТУ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКА НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ
МІСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ
до виконання контрольної роботи
з дисципліни
БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК
*(для студентів 3 курсу заочної форми навчання
за напрямом підготовки 6.030509 «Облік і аудит»)*

Харків – ХНАМГ – 2013

Методичні вказівки до виконання контрольної роботи з дисципліни «Бухгалтерський облік» (для студентів 3 курсу заочної форми навчання за напрямом підготовки 6.030509 «Облік і аудит») / Харк. нац. акад. міськ. госп-ва; уклад.: Н. Є. Василевська. – Х.: ХНАМГ, 2013. – 31 с.

Укладач: к.е.н., доц. Н. Є. Василевська

Рецензент: д.е.н., проф. Т. В. Момот

Рекомендовано кафедрою обліку і аудиту, протокол № 1 від 30.08.10 р.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	4
1. ТЕОРЕТИЧНА ЧАСТИНА КОНТРОЛЬНОЇ РОБОТИ ТА РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ЇЇ ВИКОНАННЯ.....	7
2. КОМПЛЕКС ЗАДАЧ ТА МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО ЇХНЬОГОВИКОНАННЯ.....	9
Умови Завдання.....	9
Задача № 1: «Складання Балансу підприємства на початок звітного періоду».....	10
Рекомендації до розв’язання задачі № 1.....	10
Задача № 2: «Відкриття рахунків бухгалтерського обліку».....	17
Рекомендації до розв’язання задачі № 2.....	18
Задача № 3: «Складання бухгалтерських записів до господарських операцій підприємства».....	21
Рекомендації до розв’язання задачі № 3.....	21
Задача № 4: «Визначення оборотів та кінцевих залишків на рахунках бухгалтерського обліку».....	25
Рекомендації до розв’язання задачі № 4.....	25
Задача № 5: «Складання перевірного (пробного) та кінцевого бухгалтерських Балансів».....	25
Рекомендації до розв’язання задачі № 5.....	25
КОНТРОЛЬНІ ЗАПИТАННЯ ДЛЯ САМОПЕРЕВІРКИ.....	28
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	29
ДОДАТКИ.....	30

ВСТУП

Бухгалтерський облік забезпечує інформацією усі ланки управління підприємством, сприяє ефективному використанню ресурсів останнього здійснює контроль за збереженням усіх наявних нього активів. Зміни в економіці України, що невинно відбуваються останнім часом, потребують нових підходів до комплексного управління виробництвом на мікрорівні економіки. Такі зміни завжди викликають відповідні трансформації в системі бухгалтерського обліку держави, істотно впливають на здійснення окремим підприємством свого облікового процесу. Таким чином, сучасний бухгалтер має бути не лише обов'язково ознайомлений із основами бухгалтерського обліку, але й вільно володіти технічними прийомами його ведення на підприємстві.

Дисципліна «Бухгалтерський облік» за освітньо-професійною програмою галузі знань 0305 – «Економіка і підприємництво» має статус нормативної. Вона є базовою для вивчення таких дисциплін, як «Фінансовий облік 1 і 2», «Управлінський облік», «Аудит», «Облік у зарубіжних країнах», «Податковий облік» та інші.

Навчальний план ХНАМГ передбачає виконання контрольної роботи з вивчення дисципліни «Бухгалтерський облік» у 5 семестрі студентами-бакалаврами, які навчаються на заочному відділенні за напрямом підготовки 6.030509 «Облік і аудит». Загальний обсяг часу, що відводиться на виконання цієї роботи, складає 36 годин.

Самостійна робота студента є основним засобом оволодіння матеріалом дисципліни, засвоєння та формування у студентів необхідних умінь і навичок у час, вільний від обов'язкових навчальних занять.

Під час такої роботи студенти мають послуговуватись відповідною навчальною і спеціальною літературою, текстами лекцій та іншими інформаційними джерелами. Специфічною формою самостійної роботи є виконання індивідуальних завдань у вигляді розв'язання задач, написання рефератів, виконання контрольної та курсової робіт, розрахунково-графічних завдань тощо.

Мета контрольної роботи – закріпити знання, отримані студентами у процесі вивчення матеріалу лекційних і практичних занять дисципліни (відповідно до основних її змістових модулів), і формувати навички самостійного вирішення конкретно сформульованої практичної бухгалтерської задачі.

Вимоги до виконання контрольної роботи:

- викладення в письмовому вигляді теоретичного питання (реферату) за обраним напрямком дослідження;
- ознайомлення з формулюванням Завдання та вихідними даними для його виконання;
- складання початкового бухгалтерського Балансу підприємства (за формою 1 фінансової та статистичної звітності);
- складання бухгалтерських проведення;
- робота з Планом рахунків бухгалтерського обліку й Інструкцією з його застосування;
- визначення впливу господарських операцій на Баланс підприємства;
- складання Сальдової оборотної відомості з метою отримання «пробного Балансу»;
- аналіз змін, що відбулися у складі ресурсів і їхніх джерел;
- складання кінцевого Балансу підприємства.

Контрольна робота складається з двох частин: теоретичної та практичної.

Спочатку студенту пропонується поміркувати над окремим теоретичним питанням і викласти його письмово, на декілька сторінок. На нашу думку, опрацювання теоретичних джерел надасть змогу краще налаштуватися на вирішення практичної частини контрольної роботи.

Друга частина контрольної роботи, – практична. Це – комплексне завдання (далі – *Завдання*), яке потребує від студентів послідовного розв’язання низки логічно пов’язаних між собою окремих задач, які охоплюють дуже важливі питання, – складання початкового бухгалтерського балансу підприємства, відкриття рахунків бухгалтерського обліку, складання бухгалтерських записів до господарських операцій, відображення оборотів і визначення кінцевих залишків за рахунками синтетичного й аналітичного обліку, складання Оборотної відомості та кінцевого Балансу підприємства.

Виходячи з усього вищесказаного, контрольна робота мусить мати таку структуру:

- титульний аркуш;
- зміст;
- теоретична частина – тема, вступ, основні підрозділи, висновки, список використаних джерел;
- практична частина – задачі та їхнє вирішення;
- додатки.

Оформлення контрольних робіт має відповідати наступним вимогам. Текст необхідно друкувати шрифтом «Times New Roman Cyr» (розмір 12 або 14 пт), залишаючи поля таких розмірів: ліворуч – 30 мм; праворуч – не менше 10 мм; верхнє – не менше 20 мм; нижнє – не менше 20 мм. Інтервал тексту – 1,5.

Зразок оформлення титульного аркуша контрольної роботи наведений у Додатку А.

У процесі виконання студентом контрольної роботи з дисципліни «Бухгалтерський облік» – з боку лектора і викладачів, які проводять практичні заняття, *обов'язково* здійснюється індивідуально-консультативна робота у вигляді проведення консультацій. Це дає змогу студентові отримувати необхідну допомогу: відповіді на конкретні запитання або пояснення певних теоретичних положень чи аспектів їхнього практичного застосування.

**Бажаємо успіхів у Вашому самостійному виконанні наявної
контрольної роботи!**

1. ТЕОРЕТИЧНА ЧАСТИНА КОНТРОЛЬНОЇ РОБОТИ ТА РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ЇЇ ВИКОНАННЯ

Перша частина контрольної роботи – теоретична. Під час її виконання студенту необхідно розглянути одне теоретичне питання із запропонованого нами переліку тем за обраним варіантом.

Вибір варіанта теоретичної частини здійснюється відповідно до переліку варіантів і тем (табл. 1 і 2).

Таблиця 1 – Визначення варіанта теми реферату до контрольної роботи

Номер варіанту	Останні дві цифри залікової книжки	Номер варіанта	Останні дві цифри залікової книжки
1	00, 01, 48, 72, 96	13	13, 36, 60, 84
2	02, 25, 49, 73, 97	14	14, 37, 61, 85
3	03, 26, 50, 74, 98	15	15, 38, 62, 86
4	04, 27, 51, 75, 99	16	16, 39, 63, 87
5	05, 28, 52, 76	17	17, 40, 64, 88
6	06, 29, 53, 77	18	18, 41, 65, 89
7	07, 30, 54, 78	19	19, 42, 66, 90
8	08, 31, 55, 79	20	20, 43, 67, 91
9	09, 32, 56, 80	21	21, 44, 68, 92
10	10, 33, 57, 81	22	22, 45, 69, 93
11	11, 34, 58, 82	23	23, 46, 70, 94
12	12, 35, 59, 83	24	24, 47, 71, 95

Таблиця 2 – Перелік тем відповідно до варіантів контрольної роботи

№ варіанта	Зміст теоретичного питання
1	2
1	Історія виникнення бухгалтерського обліку
2	Актуальність методологічних розробок Луки Пачоллі
3	Трансформування бухгалтерського обліку в сучасних умовах господарювання
4	Законодавчі акти, на яких базується ведення обліку
5	Відмінності між фінансовим та управлінським видами обліку
6	Класифікація ресурсів підприємства за їхнім складом
7	Класифікація джерел формування ресурсів
8	Забезпечення принципу бухгалтерської збалансованості у звітності підприємства
9	Призначення та функції бухгалтерських рахунків

1	2
10	Характеристика класифікації бухгалтерських рахунків
11	Класифікація рахунків за економічним змістом
12	Класифікація рахунків за призначенням і структурою
13	Сутність методу подвійного запису
14	Кореспонденція рахунків і бухгалтерські проведення
15	Значення оцінки та калькуляції в сучасному обліку
16	Характеристика первинної документації
17	Порівняння форм організації документування господарських операцій щодо їхнього обліку
18	Облікові реєстри в сучасному бухгалтерському обліку
19	Оборотні відомості: їхні види, призначення та структура
20	Виправлення помилок, що мали місце під час здійснення облікових процедур
21	Значення інвентаризації та загальний порядок її здійснення
22	Фінансова звітність і положення, що регламентують її складання
23	Особливості бухгалтерського обліку в малому бізнесі України
24	Історія виникнення й застосування МСБО

Теоретична частина роботи, по суті, є письмовим рефератом, обсяг якого не має перевищувати 20 сторінок. Спочатку треба скласти простий план із трьох підрозділів із обраного Вами напрямку теоретичного дослідження, а потім виконати за ним реферат. Там, де це можливо, обов'язково мають наводитися за текстом конкретні приклади, що наочно ілюструватимуть основні положення теоретичного дослідження. У вступі потрібно показати, наскільки актуальним є розгляд цього питання в сучасних умовах господарювання. Обов'язково наведіть посилання на використані інформаційні джерела. Усю додаткову інформацію викладіть у Додатках, якщо в цьому виникне потреба.

2. КОМПЛЕКС ЗАДАЧ ТА МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО ЇХНЬОГО ВИКОНАННЯ

Номер варіанта практичного Завдання визначається як цифра, що складається з суми двох останніх цифр залікової книжки студента. Для полегшення вибору варіантів нами запропонована відповідна таблиця (табл. 3).

Таблиця 3 – Визначення варіанта Завдання контрольної роботи

Номер варіанта	Останні дві цифри залікової книжки
0	00
1	01, 10, 19, 28, 37, 46, 55, 64, 73, 82, 91
2	02, 11, 20, 29, 38, 47, 56, 65, 74, 83, 92
3	03, 12, 21, 30, 39, 48, 57, 66, 75, 84, 93
4	04, 13, 22, 31, 40, 49, 58, 67, 76, 85, 94
5	05, 14, 23, 32, 41, 50, 59, 68, 77, 86, 95
6	06, 15, 24, 33, 42, 51, 60, 69, 78, 87, 96
7	07, 16, 25, 34, 43, 52, 61, 70, 79, 88, 97
8	08, 17, 26, 35, 44, 53, 62, 71, 80, 89, 98
9	09, 18, 27, 36, 45, 54, 63, 72, 81, 90, 99

Наприклад, якщо номер залікової книжки студента – № 85135, то він має обрати 8 *варіант* практичної частини контрольної роботи через те, що номер залікової книжки закінчується на «35» (тобто, «3+5» = 8).

Щоб успішно виконати наведені задачі, необхідно уважно ознайомитися з вихідними даними Завдання та відповідними методичними рекомендаціями.

Рекомендації до розв’язання кожної окремої задачі Завдання розбиті на відповідні етапи. Це має забезпечити дотримання загальної логіки під час виконання Завдання.

Умови завдання

Загальна характеристика діяльності підприємства: умовне підприємство ВАТ «Прогрес» є підприємством, що входить до складу машинобудівної галузі економіки України (точніше, до його підгалузі – сільськогосподарського машинобудування). Основна продукція, яку виготовляє це підприємство, – сіялки, віялки, тракторна техніка тощо.

Звітним періодом уважатимемо 200X рік. Період, що йому передує, – 200Y рік (наприклад, 200Y рік = 2010 р., а 200X рік = 2011 р.).

Задача № 1 «Складання Балансу підприємства на початок звітного періоду»

Потрібно: Використовуючи інформацію, наведену в таблиці 1.2, скласти Баланс підприємства ВАТ «Прогрес» на 31.12. 200 У р.

Баланс підприємства необхідно скласти за нижчеприведеною формою (табл. 1.1).

Таблиця 1.1 – Баланс підприємства ВАТ «Прогрес» на 31.12. 200 У р.

АКТИВ			ПАСИВ		
№ п/п	Статті Балансу	Сума, грн	№ п/п	Статті Балансу	Сума, грн
1.	1.
2.	2.
...
...
...
...
...
	Баланс	Загальна сума		Баланс	Загальна сума

Рекомендації до розв'язання задачі № 1

Етап 1. Групування даних за статтями Балансу

Таблиця 1.2 містить дані про склад усіх активів, капіталу та зобов'язань ВАТ «Прогрес» станом на 31.12. 200У р., відповідно до окремих їхніх видів.

Одиниця вимірювання, яка нами застосовується (див. табл. 1.2), – гривня.

Ознайомтеся з переліком окремих видів ресурсів умовного підприємства ВАТ «Прогрес» і видів джерел, за рахунок яких підприємство отримало ці ресурси (див. табл. 1.2). Вирішіть, які з них відповідно належать до активних та пасивних статей Балансу.

Нагадаємо, що всі ресурси підприємства є його активами, тоді як джерела утворення цих ресурсів є пасивами й можуть бути як власними (капітал), так і запозиченими або залученими (зобов'язання).

Згрупуйте всі наведені дані (див. табл. 1.2) та віднесіть їх до окремих статей Балансу (див. табл. 1.1). Підрахуйте загальну суму за кожною статтею Балансу.

Таблиця 1.2 – Перелік окремих видів активів, капіталу та зобов'язань, які має ВАТ «Прогрес» станом на 31.12. 200У р.
(1 – 5 варіанти)*

Види активів, капіталу, зобов'язань	Сума, грн				
	1 варіант	2 варіант	3 варіант	4 варіант	5 варіант
1	2	3	4	5	6
1. Верстати токарні	60 000	72 000	48 000	69 000	33 000
2. Будівлі цехів основного та допоміжного виробництва	840 000	1 008 000	672 000	966 000	462 000
3. Комплектуючі вироби та покупні напівфабрикати	24 600	29 520	19 680	28 290	13 530
4. Резервний капітал підприємства	180 000	216 000	144 000	207 000	99 000
5. Вантажні автомобілі	74 000	88 800	59 200	85 100	40 700
6. Заборгованість за податками (перед бюджетом)	58 000	69 600	46 400	66 700	31 900
7. Будівельні матеріали (цегла, пісок, дошки, брус)	41 800	50 160	33 440	48 070	22 990
8. Заборгованість перед працівниками підприємства з оплати праці	420 000	504 000	336 000	483 000	231 000
9. Будівля складу виробничих запасів	150 700	180 840	120 560	173 305	8 2885
10. Програмне забезпечення для персональних комп'ютерів	8 000	9 600	6 400	9 200	4 400
11. Різні матеріали, що використовуються при виробництві продукції	12 000	14 400	9 600	13 800	6 600
12. Лаки й фарби, що використовуються для обробки продукції	8 550	10 260	6 840	9 832,5	4 702,5

Продовження таблиці 1.2

1	2	3	4	5	6
13. Заборгованість за придбані вироби з пластмаси перед підприємством ВАТ «Хімпром»	14 000	16 800	11 200	16 100	7 700
14. Зварювальні електроди	5 000	6 000	4 000	5 750	2 750
15. Статутний капітал	1 750 800	2 100 960	1 400 640	2 013 420	962 940
16. Сталь листова та металовироби на складі	40 000	48 000	32 000	46 000	22 000
17. Дебіторська заборгованість підприємства, строк погашення якої перевищує 1 календарний рік	100 000	120 000	80 000	115 000	55 000
18. Зварювальні апарати, що використовуються підприємством	7 400	8 880	5 920	8 510	4 070
19. Заборгованість перед фірмою ТОВ «Будматеріали» за придбану цеглу	38 000	45 600	30 400	43 700	20 900
20. Заборгованість покупців і замовників	304 000	364 800	243 200	349 600	167 200
21. Запасні частини до вантажівок, фрезерних і токарних верстатів	22 000	26 400	17 600	25 300	12 100
22. Виробниче устаткування, що перебуває в експлуатації	52 700	63 240	42 160	60 605	28 985
23. Довгостроковий кредит банку ПАТ «Мегабанк»	740 000	888 000	592 000	851 000	407 000
24. Спеціальний одяг	7 000	8 400	5 600	8 050	3 850
25. Забезпечення виплат персоналу з оплати праці	21 300	25 560	17 040	24 495	11 715
26. Заборгованість перед Пенсійним фондом України з пенсійного страхування	68 000	81 600	54 400	78 200	37 400

Продовження таблиці 1.2

1	2	3	4	5	6
27. Поточний рахунок у національній валюті	2 130 000	2 556 000	1 704 000	2 449 500	1 171 500
28. Скло віконне на складі підприємства	3 700	4 440	2 960	4 255	2 035
29. Каса	800	960	640	920	440
30. Короткостроковий кредит банку ПАТ «Меркурій»	89 000	106 800	71 200	102 350	48 950
31. Будівля нового цеху ВАТ «Прогрес», будівництво якої ще не закінчене цим підприємством	450 000	540 000	360 000	517 500	247 500
32. Дверні та віконні блоки на складі	9 450	11 340	7 560	10 867,5	5 197,5
33. Готова продукція	840 200	1 008 240	672 160	966 230	462 110
34. Продукція підприємства, виготовлення якої ще триває	1 220 000	1 464 000	976 000	1 403 000	671 000
35. Адміністративна будівля ВАТ «Прогрес»	120 000	144 000	96 000	138 000	66 000
36. Прибуток	1 000 200	1200240	800 160	1 150 230	550 110
37. Цільове фінансування	2 100 000	2520000	1 680 000	2 415 000	1 155 000
38. Витрати майбутніх періодів	2 400	2 880	1 920	2 760	1 320
39. Кредит банку ПАТ «Аваль», строк погашення якого триває до 12 місяців	55 000	66 000	44 000	63 250	30 250

(6 – 0 варіанти)*

Види активів, капіталу, зобов'язань	Сума, грн				
	<i>6 варіант</i>	<i>7 варіант</i>	<i>8 варіант</i>	<i>9 варіант</i>	<i>0 варіант</i>
1	2	3	4	5	6
1. Верстати токарні	86 400	18 150	47 520	38 016	25 920
2. Будівлі цехів основного та допоміжного виробництва	1 209 600	254 100	665 280	532 224	362 880
3. Витрати майбутніх періодів	3 456	726	1 901	1 521	1 037
4. Комплектуючі вироби та покупні напівфабрикати	35 424	7 442	19 483	15 587	10 627
5. Резервний капітал підприємства	259 200	54 450	142 560	114 048	77 760
6. Вантажні автомобілі	106 560	22 385	58 608	46 886	31 968
7. Різні матеріали, що використовуються при виробництві продукції	17 280	3 630	9 504	7 603	5 184
8. Заборгованість за податками (перед бюджетом)	83 520	17 545	45 936	36 749	25 056
9. Будівельні матеріали (цегла, пісок, дошки, брус)	60 192	12 645	33 106	26 484	18 058
10. Заборгованість перед працівниками підприємства з оплати праці	604 800	127 152	332 640	266 112	181 440
11. Будівля складу виробничих запасів	217 008	45 587	119 354	95 484	65 102
12. Програмне забезпечення для персональних комп'ютерів	11 520	2 420	6 336	5 069	3 456

Продовження таблиці 1.2

1	2	3	4	5	6
13. Лаки й фарби, що використовуються для обробки	12 312	2 586	6 772	5 417	3 694
14. Статутний капітал	2 521 152	529 617	1 386 634	1 109 307	756 346
15. Заборгованість за придбані вироби із пластмаси перед підприємством ВАТ «Хімпром»	20 160	4 235	11 088	8 870	6 048
16. Сталь листова та металовироби	57 600	12 100	31 680	25 344	17 280
17. Дебіторська заборгованість підприємства, строк погашення якої перевищує 1 календарний рік	144 000	30 250	79 200	63 360	43 200
18. Зварювальні апарати, що використовуються	10 656	2 239	5 860,8	4 689	3 197
19. Адміністративна будівля ВАТ «Прогрес»	172 800	36 300	95 040	76 032	51 840
20. Заборгованість перед фірмою ТОВ «Будматеріали» за придбану цеглу	54 720	11 495	30 096	24 077	16 416
21. Заборгованість покупців і замовників	437 760	91 960	240 768	192 614	131 328
22. Запасні частини до вантажівок, фрезерних і токарних верстатів	31 680	6 655	17 424	13 939	9 504
23. Виробниче устаткування	75 888	15 942	41 738	33 391	22 766
24. Довгостроковий кредит банку ПАТ «Мегабанк»	1 065 600	223 850	586 080	468 864	319 680
25. Забезпечення виплат персоналу з оплати праці	30 672	6 443	16 870	13 496	9 202
26. Готова продукція	1 209 600	254 100	665 280	532 224	362 880
27. Заборгованість перед Пенсійним фондом України з пенсійного страхування	97 920	20 570	53 856	43 085	29 376

Продовження таблиці 1.2

1	2	3	4	5	6
28. Поточний рахунок у національній валюті	3 067 200	644 325	1 686 960	1 349 568	920 160
29. Скло віконне на складі підприємства	5 328	1 119	2 930	2 344	1 598
30. Короткостроковий кредит банку ПАТ «Меркурій»	128 160	26 923	70 488	56 390	38 448
31. Будівля нового цеху ВАТ «Прогрес», будівництво якої ще не закінчено цим підприємством	648 000	136 125	356 400	285 120	194 400
32. Дверні та віконні блоки на складі підприємства	13 608	2 859	7 484	5 988	4 082
33. Продукція підприємства, виробництво якої ще триває	1 756 800	369 050	966 240	772 992	527 040
34. Спеціальний одяг	10 080	2 118	5 544	4 435	3 024
35. Прибуток	1 440 288	302 561	792 158	633 727	432 086
36. Кредит банку ПАТ «Аваль», строк погашення якого триває до 12 місяців	79 200	16 638	43 560	34 848	23 760
37. Зварювальні електроди	7 200	1 513	3 960	3 168	2 160
38. Цільове фінансування	3 024 000	635 250	1 663 200	1 330 560	907 200
39. Каса	1 152	344	634	507	346

* – усі засоби основних коштів і нематеріальних активів наведені в таблиці 1.2 за їхньою залишковою вартістю

Отримана за кожною окремою статтею сума вказуватиме на величину залишку коштів підприємства за цією статтею станом на 31.12.200У року.

Етап 2. Визначення сум проміжних і кінцевих підсумків Балансу

Далі треба визначити суми підсумків за розділами Балансу й підрахувати загальні підсумки його активної та пасивної частин (див. табл. 1.1).

Примітка 1. Загальні суми підсумків активу та пасиву *обов'язково мають бути тотожними одна одній*, що витікає з Балансової рівності:

$$\begin{array}{ccc} \text{Актив} & = & \text{Пасив} \\ \text{(загальна сума всіх ресурсів)} & & \text{(загальна сума всіх джерел)}, \end{array} \quad (1.1)$$

$$\text{Актив} = \text{Власний капітал} + \text{Зобов'язання}. \quad (1.2)$$

Етап 3. Складання початкового Балансу у статистичній формі 1 «Баланс підприємства»

Щоб наблизити наше умовне завдання до реальності, обов'язково придбайте та використайте статистичну форму 1 Балансу при виконанні завдання. Зверніть увагу на те, що у формі 1 одиницею виміру є не гривня, а тисяча гривень. Ця вимога відповідає принципу бухгалтерського обліку про необхідність застосування під час складання фінансової звітності єдиного грошового вимірника.

Далі, Вам треба перенести всі суми, що були отримані у табл. 1.1, до графи «На початок звітного періоду» форми 1 «Баланс підприємства» (відповідно, у розрізі: окремих статей, підсумків по розділах, загальних підсумків активу й пасиву). Замість умовного позначення року надайте йому вигляд найближчого до строку виконання завдання реального року (звітного періоду), наприклад, – 2011 рік.

Складений вами початковий Баланс надасть вам інформацію про майновий стан підприємства ВАТ «Прогрес» на звітну дату у «тис. грн».

Задача № 2 «Відкриття рахунків бухгалтерського обліку»

Потрібно: Використовуючи дані початкового Балансу з попередньої задачі, відкрити до його статей необхідні бухгалтерські рахунки синтетичного та аналітичного обліку, у вигляді «Т»-літери (так звані, – «літачки»).

Рекомендації до розв'язання задачі № 2

Етап 4. Відкриття синтетичних рахунків бухгалтерського обліку

На основі Балансу підприємства ВАТ «Прогрес» (див. форму 1) слід відкрити синтетичні рахунки бухгалтерського обліку у вигляді літери «Т» і записати у них суму початкового сальдо.

У якості назви рахунку може бути вказаний лише шифр синтетичного рахунку (його код за Планом рахунків бухгалтерського обліку) [3].

Приклад 1. Уважатимемо, що стаття Балансу «Незавершене виробництво» містить станом на 01.01.200Xр. залишок у сумі 5 тис. грн.

Нам слід накреслити рахунок у вигляді літери «Т» («літачок»), позначити його ліву частину як «Дебет», а праву – «Кредит». Потім необхідно зазначити шифр і назву синтетичного рахунка (або лише його шифр за Планом рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств та організацій) і записати суму початкового сальдо за цим рахунком (рис. 2.1).

23		чи так	23 «Виробництво»	
Д-т	К-т		Д-т	К-т
С-до(поч) = 5 000			С-до(поч) = 5 000	

Рис. 2.1 – Відображення початкового сальдо на рахунку 23 «Виробництво»

Етап 5. Відкриття аналітичних рахунків бухгалтерського обліку

На основі розшифрування залишків (див. табл. 2.1 і 2.2), а також там, де це можливо (за даними табл. 1.1), слід відкрити аналітичні рахунки до окремих синтетичних рахунків.

Таблиця 2.1 – Розшифрування залишків за аналітичними рахунками матеріалів станом на 01.01.200X р.

Найменування матеріалу	Ціна, грн	Варіант 0	
		Кількість	Сума, грн
1	2	3	4
Цегла, тис. шт	500,00	5	2 500
Пісок, кг	3,50	1 000	3 500
Дошки соснові, II сорт, м. п.	3,00	2 326	6 978
Брус, 40х50, м. п.	2,54	2 000	5 080
РАЗОМ	—	—	18 058

Продовження таблиці 2.1

Найменування матеріалу	Ціна, грн	Варіанти					
		1		2		3	
		Кількість	Сума, грн	Кількість	Сума, грн	Кількість	Сума, грн
1	2	3	4	3	4	3	4
Цегла, тис. шт	450,0	28	12 600	32	14 400	25	11 250
Пісок, кг	3,5	6 000	21 000	8 000	28 000	2 000	7 000
Дошки соснові, II сорт, м. п.	3,0	2 000	6 000	2 000	6 000	4 500	13 500
Брус, 40х50, м.п.	2,0	1 100	2 200	880	1 760	845	1 690
РАЗОМ	—	—	41 800	—	50 160	—	33 440

Продовження таблиці 2.1

Найменування матеріалу	Ціна, грн	Варіанти					
		4		5		6	
		Кількість	Сума, грн	Кількість	Сума, грн	Кількість	Сума, грн
1	2	3	4	3	4	3	4
Цегла, шт	0,45	14 000	6 300	15 000	6 750	16 000	7 200
Пісок, кг	4,00	2 500	10 000	3 000	12 000	10 000	40 000
Дошки, дуб, м. п.	6,00	5 000	30 000	500	3 000	2 000	12 000
Брус, 40х50, м. п.	2,00	885	1 770	620	1 240	496	992
РАЗОМ	—	—	48 070	—	22 990	—	60 192

Продовження таблиці 2.1

Найменування матеріалу	Ціна, грн	Варіанти					
		7		8		9	
		Кількість	Сума, грн	Кількість	Сума, грн	Кількість	Сума, грн
1	2	3	4	3	4	3	4
Цегла, шт	0,50	10 000	5 000	14 002,8	7 001,4	1 000	500
Пісок, кг	3,50	200	700	3 000	10 500,0	2 000	7 000
Дошки соснові, II сорт, м. п.	3,00	415	1 245	3 394	10 182,0	628	1 884
Брус, 40х50, м. п.	3,80	1 500	5 700	1 427	5 422,6	4 500	17 100
РАЗОМ	—	—	12 645	—	33 106,0	—	26 484

Таблиця 2.2 – Розшифрування залишків за аналітичними рахунками до рахунка 631 «Розрахунки з постачальниками та підрядниками» на 01.01.200Х р., у гривнях

Найменування постачальників	Варіанти				
	1	2	3	4	5
БАТ «Хімпром»	14 000	16 800	11 200	16 100	7 700
Фірма ТОВ «Будматеріали»	38 000	45 600	30 400	43 700	20 900
РАЗОМ	52 000	62 400	41 600	59 800	28 600

Продовження таблиці 2.2

Найменування постачальників	Варіанти				
	6	7	8	9	0
БАТ «Хімпром»	20 160	4 235	11 088	8 870	6 048
Фірма ТОВ «Будматеріали»	54 720	11 495	30 096	24 077	16 416
РАЗОМ	74 880	15 730	41 184	32 947	22 464

Аналітичні рахунки за матеріальних ресурсах слід відкрити таким чином, щоб спочатку зазначалися лише початкові залишки (рис. 2.2).

Рахунок							
Дебет	(найменування матеріалу)				Кредит		
	Кількість	Ціна, грн	Сума, грн		Кількість	Ціна, грн	Сума, грн
Сальдо на початок							
Обороти та номер операції				Обороти та номер операції			
Сальдо на кінець							

Рис. 2.2 – Аналітичний рахунок для обліку окремих видів матеріалів

Аналітичні рахунки за постачальниками матеріальних ресурсів слід відкрити за формою, наведеною на рис. 2.3.

Рахунок	
(рахунок, що містить найменування постачальника)	
Дебет	Кредит
	Σ Сальдо на початок <i>(за пасивними рахунками)</i>

Рис. 2.3 – Аналітичний рахунок для обліку постачальників

Ми бачимо, що аналітичний облік є невід’ємною й важливою частиною бухгалтерського обліку.

Задача № 3 «Складання бухгалтерських записів до господарських операцій підприємства»

Потрібно: У Журналі реєстрації господарських операцій (табл. 3.1) визначити окремо за кожною операцією кореспонденцію рахунків.

Рекомендації до розв’язання задачі № 3

Етап 6. Аналіз характеру господарської операції та визначення її впливу на зміни у Балансі

Прочитайте послідовно кожну операцію, з’ясуйте її зміст (див. табл. 3.1). Потім, навпроти порядкового номера господарської операції, зазначеної в таблиці 3.2, укажіть тип змін (римськими цифрами), які вона викликає у бухгалтерському Балансі і процес, якому вона відповідає (процес постачання, процес виробництва, процес реалізації чи це розрахункова операція).

Примітка 2. У теоретичних дослідженнях у галузі бухгалтерського обліку поширене таке визначення чотирьох основних типів господарських операцій щодо їхнього впливу на бухгалтерський Баланс:

I тип: Активна стаття (зменшується) – Активна стаття (збільшується);

II тип: Пасивна стаття (зменшується) – Пасивна стаття (збільшується);

III тип: Активна стаття (збільшується) – Пасивна стаття (збільшується);

IV тип: Активна стаття (зменшується) – Пасивна стаття (зменшується).

За цією класифікацією зазначте у відповідній графі (див. табл. 3.2) тип, до якого належить кожна з названих у задачі господарських операцій.

Таблиця 3.1 – Журнал реєстрації господарських операцій ВАТ «Прогрес» за 200Х р.

№ п/п	Зміст господарської операції	Дебет	Кредит	Сума, грн
1	2	3	4	5
1	Оприбутковано на склад від фірми ТОВ «Будматеріали» за тією ж ціною, що і раніше (суму визначити самостійно): а) цегла – 50 тис. шт.; б) брус – 10 000 м. п.			
2	На розрахунковий рахунок надійшло від покупців за реалізовану продукцію			50 000
3	Одержана готівка в касу з розрахункового рахунку на виплату заробітної плати			120 000
4	Виплачена робітникам заробітна плата			100 000
5	Повернута на розрахунковий рахунок сума своєчасно не виданої заробітної плати (суму визначити самостійно)			
6	Надійшли різні матеріали, що використовуються для виробництва продукції			45 000
7	Перерахована сума фірмі ТОВ «Будматеріали» в рахунок погашення заборгованості перед нею			9 000
8	Видана з каси під звіт Петрову П. П. сума на відрядження			300
9	Перерахована сума ВАТ «Хімпром» в рахунок погашення заборгованості перед ним за вироби із пластмаси			3 800

Продовження таблиці 3.1

1	2	3	4	5
10	Перераховано в рахунок погашення заборгованості за короткостроковою позикою банку ПАТ «Аваль»			15 200
11	Списано зі складу на основне виробництво: а) дошки – у кількості 300 м. п.; б) брус – 1000 м. п. (суму визначити самостійно)			
12	Нарахована заробітна плата працівникам основного виробництва			200 000
13	Із виробництва передана на склад готова продукція			70 000
14	Утримано з нарахованої працівникам основного виробництва заробітної плати прибутковий податок			30 000
15	Перерахована в рахунок погашення заборгованості Пенсійному фонду України			20 000
16	Отримані підприємством лаки та фарби для обробних робіт			5 000

Таблиця 3.2 – Аналіз характеру господарських операцій ВАТ «Прогрес»
за процесами та їхнім впливом на Баланс підприємства

№ господар. операції	Тип змін у Балансі	Процес, якому відповідає операція	№ господар. операції	Тип змін у Балансі	Процес, якому відповідає операція
1.			9.		
2.			10.		
3.			11.		
4.			12.		
5.			13.		
6.			14.		
7.			15.		
8.			16.		

Етап 7. Складання бухгалтерських записів (проведень) до господарських операцій

У Журналі реєстрації (умовних) господарських операцій ВАТ «Прогрес», які відбулися в його господарській діяльності протягом 200Х року, треба відобразити усі наведені господарські операції за допомогою рахунків бухгалтерського обліку (див. табл. 3.1). Рахунки бухгалтерського обліку слід зазначити, використовуючи їхній код, відповідно до Плану рахунків бухгалтерського обліку та Інструкцію до Плану рахунків [3; 4].

Метод подвійного запису, що застосовується для цього, передбачає необхідність відображення кожної господарської операції за дебетом одного рахунка бухгалтерського обліку та одночасно – за кредитом іншого рахунка. Сума господарської операції свідчить про рух коштів (про обороти) на цих облікових рахунках, таким чином, по обох рахунках вона має бути однією й тією ж.

Приклад 2. Господарська операція: за відповідним документом на потреби основного виробництва були відпущені зі складу підприємства матеріали на загальну суму 8 700 грн.

На цю суму роблять наступний бухгалтерський запис:

Д-т 23 рах. “Виробництво”	}	8 700 грн.
К-т 203 рах. “Сировина й матеріали”		

Задача № 4 «Визначення оборотів і кінцевих залишків на рахунках бухгалтерського обліку»

Потрібно: Відобразити на рахунках синтетичного та аналітичного обліку рух активів, капіталу, зобов'язань та визначити кінцевий залишок по кожному з рахунків.

Рекомендації до розв'язання задачі № 4

Етап 8. Визначення залишків по рахунках бухгалтерського обліку

Щоб визначити кінцеві залишки за всіма задіяними нами рахунками, спочатку необхідно звернутися до тих із них, що були відкриті нами раніше (див. задачу 2, етап 4). На вже відкриті рахунки слід перенести усі обороти за ними, що мали місце протягом звітного періоду (з табл. 3.1). Одночасно навпроти кожної суми дебетового або кредитового обороту потрібно зазначити номер відповідної господарської операції.

Потім слід відкрити ті рахунки, які раніше не були відкриті (бо вони не мали початкового сальдо й уперше зустрілися в Журналі реєстрації господарських операцій). За ними потрібно також зібрати всі дебетові та кредитові обороти.

Наприкінці необхідно підрахувати загальні суми всіх оборотів (дебетових, кредитових) та визначити кінцеві залишки за всім, без винятку, відкритими нами бухгалтерськими рахунками (як синтетичного, так й аналітичного обліку).

Задача № 5 «Складання перевірного та кінцевого бухгалтерських Балансів»

Потрібно: Скласти Оборотну відомість і кінцевий бухгалтерський Баланс підприємства ВАТ «Прогрес» (за звітний період).

Рекомендації до розв'язання задачі № 5

Етап 9. Складання Оборотної відомості

Оборотна відомість – це перевірочний (або, як її ще називають, пробний) Баланс підприємства. Вона містить усі початкові сальдо бухгалтерських рахунків, з урахуванням відображення змін, що були викликані за ними

господарськими операціями підприємства (тими, які відбулися протягом звітного періоду).

Оборотна відомість містить також і кінцеві залишки за всім рахунками.

В Оборотній відомості *обов'язково має бути рівновага* між загальними сумами:

- початкових залишків за активними та пасивними рахунками;
- оборотів за активними та пасивними рахунками;
- кінцевих залишків за активними та пасивними рахунками.

Оборотну відомість треба скласти за допомогою таблиці 5.1.

Таблиця 5.1 – Оборотна відомість підприємства ВАТ «Прогрес» за 200X рік

Шифр рахунка (або субрахунок)	Залишок на початок звітного періоду (Зп)		Обороти за звітний період		Залишок на кінець звітного періоду (Зк)	
	Д-т (за активними рахунками)	К-т (за пасивними рахунками)	Д-т (усі обороти)	К-т (усі обороти)	Д-т (за активними рахунками)	К-т (за пасивними рахунками)
...
...
...
...
...
...
...
...
...
Усього	$\sum Зп(Д) = \sum Зп(К)$		$\sum Об(Д) = \sum Об(К)$		$\sum Зк(Д) = \sum Зк(К)$	

Проаналізуйте, які зміни відбулися на рахунках бухгалтерського обліку протягом звітного періоду.

Етап 10. Складання кінцевого Балансу підприємства

Використовуючи інформацію з Оборотної відомості (див. табл. 5.1) та дотримуючись рекомендацій із виконання задачі № 1, складіть Баланс підприємства ВАТ «Прогрес» на кінець звітного періоду (на 31 грудня 200X року) у статистичній формі 1. Порівняйте отримані Баланси (на початок звітного періоду та на його кінець) між собою.

Проаналізуйте, як змінився загальний підсумок (валюта) Балансу у звітному періоді порівняно із попереднім роком: збільшився він чи зменшився. Про що свідчить наявна зміна суми валюти Балансу? Які зміни відбулися при цьому у структурі Балансу?

КОНТРОЛЬНІ ЗАПИТАННЯ ДЛЯ САМОПЕРЕВІРКИ

Нижче наведений перелік питань для самоконтролю (табл. 4).

Таблиця 4 – Питання для самоконтролю з курсу «Бухгалтерський облік»

Зміст питання
1. Що Вам відомо з історії виникнення та розвитку бухгалтерського обліку?
2. Які нормативно-правові акти України складають законодавчу основу правильної організації облікового процесу на підприємстві?
3. Що таке елементи методу бухгалтерського обліку?
4. Для чого застосовується бухгалтерський Баланс? Як його побудувати?
5. Як впливають господарські операції на Баланс?
6. Як класифікуються рахунки бухгалтерського обліку?
7. Як побудовані балансові рахунки бухгалтерського обліку?
8. Із якою метою рахунки поділяють на синтетичні й аналітичні? Яким чином такий поділ впливає на ведення обліку?
9. Що слід розуміти під поняттями: «кореспонденція рахунків», «бухгалтерське проведення», «подвійний запис»?
10. Для чого бухгалтер використовує План рахунків бухгалтерського обліку? Чи можна цей План використовувати без відповідної інструкції?
11. Що таке облік на позабалансових рахунках?
12. Яку роль у бухгалтерському обліку відіграє документація?
13. Для чого застосовують інвентаризацію?
14. За допомогою яких способів і методів відбувається виявлення та виправлення помилок у бухгалтерському обліку?

Надавати письмові відповіді на ці питання не треба: вони призначені лише для того, щоб Ви могли самостійно перевірити свій рівень засвоєння матеріалу з основ бухгалтерського обліку.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України. – К., 16 липня 1999 року №996-XIV.
2. Положення (стандарти) бухгалтерського обліку / №№ 1–12, 14–17, 19–21 і 25. // База даних інформаційно-правової системи «ЛІГА».
3. План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій 30.11.99 № 291. // База даних інформаційно-правової системи «ЛІГА».
4. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій: наказ Міністерства фінансів України від 30.11.99 № 291. // База даних інформаційно-правової системи «ЛІГА».
5. Бухгалтерський облік: Навч. пос. / За заг. ред. Вериги Ю.А. - К.: Центр учбової літератури, 2008. – 396 с.
6. Васюта-Беркут О.І. та ін. Теорія бухгалтерського обліку. Навч. посібник. / О.І. Васюта-Беркут, Г.Ф. Шепітко, Н.О. Ромашевська; За заг. Ред. В.Б. Захожая. – 2-ге вид., стереотип.— К.: МАУП, 2003. – С. 4-9
7. Грабова Н.М. Теорія бухгалтерського обліку: Підручник / За ред. Кужельного М.В. 6-е вид. – К.: А.С.К., 2003. – С. 3-13, 253-263.
8. Космина Р.М. Бухгалтерський облік: Навч. Посіб. – К.: Вища школа, 2003. – 174 с.
9. Малюга Н.М. Теорія бухгалтерського обліку. Збірник задач і вправ. – Житомир: ЖІТІ, 2000. – С.8-91.
10. Теория бухгалтерского учета. Учебник для студ. экон. спец. вузов I-IV уровней аккредитации. / Нар. Укр. акад.; Авторы: А.Ф. Кондратьева и др. Под общ. ред. А.Ф. Кондратьевой. – Харьков: Фолио, 2002. – 271 с.
11. Швець В.Г. Теорія бухгалтерського обліку: Підручник. – К.: Знання, 2004. – 447 с.

Зразок оформлення титульного аркуша контрольної роботи

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ, МОЛОДІ ТА СПОРТУ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКА НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ МІСЬКОГО
ГОСПОДАРСТВА**

Кафедра Обліку і аудиту

«ЗАРАХОВАНО» _____ 201__ р.

Оцінка, на яку захищена робота _____
(прописом)

КОНТРОЛЬНА РОБОТА

з курсу

«Бухгалтерський облік»

Студент(ка)

групи О і А _____

3 курсу

заочної форми

навчання

№ залік. книжки

Іванова І. І.

(прізвище, ім'я, по батькові)

Керівник від ХНАМГ

к.е.н., доц. кафедри

«Облік і аудит»

Василевська Н. Є.

(прізвище, ім'я, по батькові)

Харків, 201__ рік

Навчальне видання

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ
до виконання контрольної роботи
з дисципліни
БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК
(для студентів 3 курсу заочної форми навчання
за напрямом підготовки 6.030509 «Облік і аудит»)

Укладач **ВАСИЛЕВСЬКА** Надія Євгеніївна

Відповідальний за випуск *Т. В. Момот*

Редактор *К. В. Дюкар*

Комп'ютерний набір *Н. Є. Василевська*

Комп'ютерне верстання *І. В. Волосожарова*

План 2011, поз. 332 М

Підп. до друку 05.04.2012
Друк на ризографі.
Зам. №

Формат 60x84/16
Ум. друк. арк. 2,0
Тираж 50 пр.

Видавець і виготовлювач:
Харківська національна академія міського господарства,
вул. Революції, 12, Харків, 61002
Електронна адреса: rectorat@ksame.kharkov.ua
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи:
ДК № 4064 від 12. 05. 2011 р.